

॥ ५ ॥ ६ ॥ औषधैः ज्योतिष्मत्यादिभिः कल्पोक्तप्रकारेण साधितैः ॥ ७ ॥ ८ ॥ ब्रह्मव्रतं हार्दब्रह्मोपासनां ॥ ९ ॥ ततः स इति सूर्यद्वारेण ते विरजाः प्रयांतीति ब्रह्मसभाप्रवेशे धिदेवं प्रत्यक्षसूर्यस्यैव द्वारत्वं अध्यात्मं तु इडाख्यसूर्यनाडीद्वारा ॥ १० ॥ एवमिति मानसत्वादेव रज्जुगवत्सत्यसतीवेति निर्वक्तुं न शक्या क्षणेनेति रज्जुर्यथाभावकबुद्ध्यनुरोधात् स्रक् सर्पदंडधारादिरूपातथेयमपि वैकुण्ठकैलासादिरूपेण भावीत्यर्थः ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ स्तंभैरिति यतो न क्षरानापक्षयवती अतः शाश्वती नित्या एतत्सत्यं ब्रह्मपुरमिति श्रुतेः ॥ १४ ॥ १५ ॥ अतिचंद्रमिति स्वयमित्यव्ययं स्वयमहं करोमि स्वयं त्वं करोषि स्वयं कृतवा

श्रुत्वा गुणानहंत स्याः सभायाः पांडवर्षभ ॥ दर्शनेऽप्सु स्तथाराजन्नादित्यमिदमब्रुवं ॥ ५ ॥ भगवन् द्रष्टुमिच्छामि पितामहसभां शुभां ॥ येन वातपसा शक्या कर्मणा वापि गोपते ॥ ६ ॥ औषधैर्वा तथा युक्तैरुत्तमापापनाशिनी ॥ तन्ममाचक्ष्व भगवन् पश्येयं तां सभां यथा ॥ ७ ॥ स तन्मम वचः श्रुत्वा सहसां शुर्दिवाकरः ॥ प्रोवाच भरत श्रेष्ठ व्रतं वर्षसहस्रिकं ॥ ८ ॥ ब्रह्मव्रतमुपास्व त्वं प्रयतेनांतरात्मना ॥ ततो हं हिमवत्पृष्ठे समारब्धो महाव्रतं ॥ ९ ॥ ततः स भगवान्सूर्यो मामुपादाय वीर्यवान् ॥ आगच्छ तां सभां ब्राह्मीं विपाप्माविगतक्लमः ॥ १० ॥ एवं रूपेति सा शक्या न निर्देष्टुं न राधिप ॥ क्षणेन हि विभर्त्य न्यदनिर्देशं वपुस्तथा ॥ ११ ॥ न वेद परिमाणं वा संस्थानं चापि भारत ॥ न च रूपं मया तादृक् दृष्टपूर्वं कदाचन ॥ १२ ॥ सुसुखासासदारा जन्मशीतान च धर्मदा ॥ न क्षुत्पिपासे न ग्लानिं प्राप्यतां प्राप्नुवंत्युत ॥ १३ ॥ नानारूपैरिव कृता मणिभिः सा सुभा स्वरैः ॥ स्तंभैर्न च धृता सा तु शाश्वती न च साक्षरा ॥ १४ ॥ दिव्यैर्नानाविधैर्भाविर्भासद्विरमितप्रभैः ॥ १५ ॥ अतिचंद्रं च सूर्यं च शिखिनं च स्वयं प्रभा ॥ दीप्यते नाकपृष्ठस्था भर्त्सयंती वभास्करा ॥ १६ ॥ तस्यां स भगवानास्ते विदधद्देवमायया ॥ स्वयमेको निशं राजन् सर्वलोकपितामहः ॥ १७ ॥ उपतिष्ठंति चाप्येनं प्रजानां पतयः प्रभुं ॥ दक्षः प्रचेताः पुलहो मरीचिः कश्यपः प्रभुः ॥ १८ ॥ भृगुरत्रिर्वसिष्ठश्च गौतमो यथांगिराः ॥ पुलस्त्यश्च क्रतुश्चैव प्रहादः कर्दमस्तथा ॥ १९ ॥

नित्यादिप्रयोगादव्याकृतप्रत्यगात्मवाचकं स एव प्रभाप्रकाशकं ज्योतिर्यस्यां सा स्वयं प्रभा जागरेहि सूर्यादीनां घटादिप्रकाशकत्वं दृष्टं तदात्मन एवेति साधयितुं सूर्याद्यभावकाले स्वमंप्रकृत्या त्रायं पुरुषः स्वयं ज्योतिरिति श्रुत्या साटोपमुक्तं ॥ १६ ॥ तस्यामिति सः महत्तत्त्वाभिमानि सूक्ष्ममन आख्यः यंप्रकृत्यस्मर्यते मनो महान्मतिर्ब्रह्मापूर्वद्विः ख्यातिरीश्वरः प्रज्ञासंविच्चितिश्वैव स्मृतिश्च परिपठ्यत इति अतएव भगवान्सर्वैश्वर्यवान् देवमायया स्वाविद्यया विदधद् लोकानिति शेषः विदधद्देवमानुषानिति पाठेऽपि स्वाविद्ययेत्यध्याहार्यं एको निशं सत्त्वपितृसृष्टेषु पदार्थेषु ऐंद्रजालिकवदेक एवेत्यर्थः ॥ १७ ॥ एकस्यैव विद्यैकव्यंग्यं सार्वार्त्म्यं अहं मनुरभवत्सूर्यश्चेत्यादिश्रुतिप्रसिद्धं प्रपंचयति उपतिष्ठंतीत्यादिनाऽध्यायशेषेण ॥ १८ ॥ १९ ॥